

Dossier de premsa

Gonçal Sobrer

— *Un gran fracàs*

De l'11 de març
al 31 de maig de 2026

FUNDACIÓ
VILA CASAS

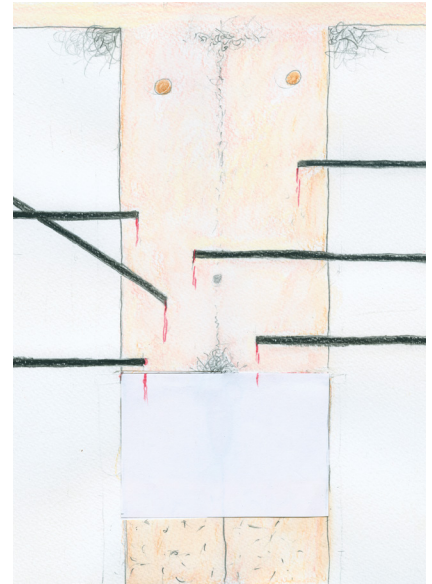
CAN
FRAMIS
BARCELONA

L'exposició *Un gran fracàs*, comissariada per **Pere Pedrals**, presenta un llarg recorregut per la trajectòria de l'artista **Gonçal Sobrer** (Barcelona, 1932), una figura singular dins el panorama artístic català. Difícil de classificar, Sobrer ha desenvolupat al llarg de més de sis dècades una pràctica radicalment lliure, marcada per una actitud crítica davant les modes i les dinàmiques del mercat.

La seva obra, desenvolupada en diversos llenguatges — pintura, objectes, instal·lacions, *happenings*, *performance*, teatre, fotografia i cinema—, articula una reflexió de caràcter polític i social arrelada sovint al Poblenou, el barri on ha viscut i que ha convertit en una metàfora contemporània d'abast universal.

L'exposició presenta un recorregut per la producció de l'artista des dels anys seixanta fins a l'actualitat, amb una atenció especial a les darreres dècades, que en confirmen la vigència i rellevància dins el panorama artístic actual. Esborrant deliberadament els límits entre document i obra d'art, l'exposició reuneix prop de **dues-centes peces, moltes d'inèdites** o poc conegudes.

En paraules de **Bernat Puigdollers**, director d'art de la Fundació: "Ens fa molt feliços reivindicar la figura de Gonçal Sobrer i de poder compartir amb ell una mirada àmplia a tota una trajectòria. Sobrer ens permet estrènyer llaços amb el nostre barri, el Poblenou, escenari recurrent de les seves peripècies artístiques i alhora reivindicar aspectes de la nostra societat que de manera molt avançada ja reivindicava des de la dècada dels seixanta: la crítica contra el poder, la llibertat sexual i la reivindicació d'una identitat pròpia basada en l'esperit popular o, com ell mateix l'anomena, "xava". En un context de gentrificació del barri i d'un retrocés de les llibertats personals i col·lectives, Sobrer és més vigent que mai i ens és exemple de llibertat i resistència".

Sant Sebastià, 2018 (detall)

Al llarg de més de sis dècades, Sobrer ha construït una trajectòria marcada per una actitud crítica i independent. En la seva pràctica, la possibilitat del fracàs personal es converteix en una posició llibertària, des d'on l'artista assenyala els mecanismes de fracàs col·lectiu que travessa la societat contemporània.

El Poblenou, barri amb el qual manté una relació profunda i continuada, ha esdevingut un dels eixos simbòlics de la seva obra. Lluny de ser només un escenari biogràfic, el barri esdevé en la seva pràctica una construcció simbòlica i política. Sobrer ha mitificat i transfigurat aquest territori fins a convertir-lo en un espai des d'on allò local es projecta cap a una lectura universal sobre les transformacions socials, urbanes i econòmiques del nostre temps.

El Poblenou apareix sovint com una metàfora social i política, però també com una crònica de la vida popular. A través d'aquest arrelament territorial, l'artista construeix una mirada crítica que connecta experiència personal, memòria col·lectiva i reflexió política.

Durant la dècada dels seixanta, Sobrer va crear un llenguatge pictòric propi que ell mateix va denominar *art xava*, un estil amb el que volia reivindicar la cultura popular dels barris obrers de Barcelona, especialment del Poblenou. La seva pintura, d'un expressionisme deliberadament estripat i antiacadèmic, incorpora personatges grotescos, escenes quotidianes i elements de la cultura popular que sovint amaguen una crítica social o política. Mitjançant colors vius, figures expressives i un to sovint irònic, Sobrer reivindica la cultura popular i transforma escenes i personatges del món obrer en matèria artística. L'art xava esdevé així una mirada crítica i alhora poètica sobre la realitat social de la Barcelona dels anys seixanta.

El tramvia amb buffet (Retaule del Santet)
1976
Oli sobre tela
Col·lecció Montserrat Bou Espinosa

Una de les obres que trobem dins d'aquest àmbit és la **Vaca Xava**, una figura simbòlica que Sobrer va pintar als vidres de la vaqueria de Ca l'Alà i als aparadors de botigues com Can Barea al Poblenou a finals dels anys 50. Aquesta mateixa imatge ha estat reproduïda recentment als vidres del Museu Can Framis amb motiu de l'exposició. La Vaca Xava és una imatge icònica que expressa l'esperit crític, humorístic i popular de l'art xava creat per l'artista.

“Cal reivindicar Gonçal Sobrer com un referent genuïnament català del que ara anomenem art *queer*. El seu art xava bé podria ser-ne l'equivalent natiu: un art dissident, no normatiu, sexual, polític, que trenca esquemes durant el franquisme i encara avui dia. Els paral·lelismes amb Ocaña són inevitables: a banda de l'amistat que els uneix, coincideixen en l'ideal popular, l'excés festiu, l'erotisme cru i la crítica social desaforada. Tots dos s'han revelat com peces clau per entendre una època i un país”, explica **Pere Pedrals**, comissari de l'exposició.

Com ell mateix afirmava: “Sols m'interessà plasmar el que veia en un món, el meu, de sota terra, arrossegat, inferior, refusat, i deixar petja de tantes injustícies i tanta indiferència, se'm va ocórrer un estil expressionista vulgar i refregat, que vaig anomenar art xava”.

Sobrer sempre ha defensat que l'art ha de ser popular, ha de néixer del poble i tornar-hi. Amb aquest esperit impulsa diverses iniciatives col·lectives al Poblenou, com l'envelat l'any 1964, un esdeveniment social en un format poc convencional per l'època.

L'exposició que organitzen aquell any a l'envelat instal·lat al carrer es converteix en un experiment sense precedents al barri. L'objectiu era trencar amb els circuits convencionals de l'art i acostar la pintura al públic. Sobrer desplaça l'art del quadre al cos festiu –balla, s'exhibeix, es disfressa–, torça l'ús normatiu de l'espai i el converteix en escena política i desclassada.

Hi ha roba estesa

A Belles Arts, Gonçal Sobrer encarna l'artista romàntic, però els companys consideren aquesta figura antiquada. La fractura generacional revela el seu desencaixament. Sobrer l'assumeix i converteix el seu fora de temps i fora de lloc en un espai de resistència, disposat al risc, al fracàs i fins i tot al ridícul.

L'any 1965, va promoure a la Rambla del Poblenou el que es considera el **primer happening documentat a Espanya**. Aquesta acció és citada com un moment clau on Sobrer va desafiar les convencions artístiques del moment en plena dictadura. Els seus *happenings* representen la seva voluntat de trencar amb l'art tradicional, fer visible la cultura popular i convertir la quotidianitat en experiència artística. Sobrer va introduir pràctiques experimentals que combinaven humor, crítica i teatralitat, sovint fora dels espais artístics convencionals. Aquestes accions el situen com una figura precoç en el desenvolupament de la *performance* i de l'art conceptual a Catalunya.

Sobrer jugava sovint amb la idea de la seva pròpia mort artística. En diferents exposicions va simular la seva desaparició: amb un "R.I.P." al catàleg de *L'Envelat de pintures* (1964), amb una làpida simbòlica a l'exposició de l'*Ateneu Barcelonès* (1965) o amb una esquila a la portada del catàleg del *Retaule del Santet* (1976). Amb aquests gestos irònics feia una crítica al poc reconeixement que rebia i parodiava la figura de l'artista geni incomprès que només és valorat després de morir.

Des de l'*Ateneu Barcelonès* (1965), on presenta una "falla per fer la punyeta als cubistes", passant pels quadres mobles reals utilitaris del *T.Q.N.I.* (1970) i per la seva presència a *Objecte*, a la Fundació Joan Miró (1976), amb un muntatge piramidal de caps i embolcalls comercials, Gonçal Sobrer explora el **desplaçament del llenguatge pictòric cap a l'objecte**.

L'objecte fet de restes quotidianes, xoca frontalment amb la lògica de l'especulació artística. Sobrer prefereix l'objecte rebutjat al de luxe; de la Sagrada Família, més que la postal monumental, l'atrau el trencadís. Per a ell, l'art resideix en el cul d'ampolla, en la fractura quotidiana.

El final
1984
Oli sobre tela
Col·lecció Pepa Ribas Vilas

Retaule de Gonçal Sobrer

L'última sala de l'exposició materialitza un fragment del retaule que Gonçal Sobrer va proposar, l'any 2005, per decorar el Temple Expiatori de la Sagrada Família de Barcelona, fent-se ressò de les paraules d'Antoni Gaudí: «El Temple Expiatori de la Sagrada Família el fa el poble i per això s'hi reflecteix la seva manera de ser». En aquest sentit, Sobrer imagina un retaule colossal que actua com un mirall grotesc del poble, on s'hi projecten i es fan visibles totes les misèries humanes.

En aquesta obra, Gonçal Sobrer utilitza un llenguatge visual intens i deliberadament incòmode. Les figures apareixen deformades, fragmentades o portades a l'exageració, immerses en escenes d'una violència grotesca i d'una expressivitat caricaturesca.

*Proposta de retaule per decorar el Temple Expiatori de la Sagrada Família de Barcelona (fragment)
1999–2005
Oli sobre tela*

Gonçal Sobrer

Barcelona, 1932

Gonçal Sobrer neix a Barcelona el 1932, en el si d'una família de pastissers del Poblenou. Aquell univers de nata, merenga i sucre de llustre es converteix en el seu primer taller d'imatges i metàfores. Des de la pastisseria de can Barea, just davant del Mercat de la Unió, creix immers en la vida popular d'un barri obrer i llibertari. D'aquí sorgeix la galeria de personatges singulars que l'acompanyarà tota la vida –el Santet, el Comandant Pixum, el Miquelet de la Cisa, la Matapatos, la Pits de fusta– i una mirada ferotge i tendra alhora sobre la misèria, l'erotisme, la religió i el poder.

Combina la feina a la pastisseria amb la formació plàstica i els estudis de declamació i escenografia –consolidant un doble perfil de pintor i home de teatre que marcarà tot el seu treball posterior– fins que, el 1958, obre un negoci que li permet tenir l'hivern lliure per pintar: l'Hotel Romàntic a Sitges, un hotel-museu que esdevé focus de festes i accions artístiques. Un any després ingressa a Belles Arts i, a partir de 1963, encadena exposicions, instal·lacions, pel·lícules, muntatges teatrals, *performances* i *happenings*, en una trajectòria radicalment lliure i personal que arriba fins avui.

Gonçal Sobrer

© Daniel Riera

Sala 1

Crist (Senyor Déu: perdona'm perquè no sé el que em faig. Gràcies!)
1963
Oli sobre tela
Col·lecció particular. Barcelona

El final
1984
Oli sobre tela
Col·lecció Pepa Ribas Vilas

La vaca xava
2026
Acrílic sobre vidre
Producció Fundació Vila Casas

La caiguda
2001
Ceres sobre paper
Col·lecció família Ferrer Enríquez

La caiguda II
2000
Ceres sobre paper
Col·lecció família Ferrer Enríquez

Sala 2

Cul
2001
Ceres sobre paper
Col·lecció família Ferrer Enríquez

Homenatge al Miquel de la Cisa
1964
Oli sobre fusta
Col·lecció particular

Sense títol (Carrer de les Penedides)
c. 1976
Oli sobre tela
Hotel Medium Romàntic, Sitges

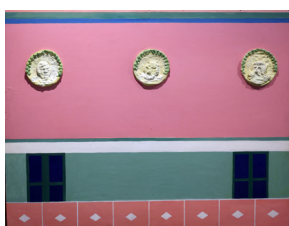
Sense títol (Carrer de les Penedides)
c. 1976
Oli sobre tela
Hotel Medium Romàntic, Sitges

Sense títol (Carrer de les Penedides)
c. 1976
Oli sobre tela
Hotel Medium Romàntic,
Sitges

Sense títol (Carrer de les Penedides)
c. 1976
Oli sobre tela
Hotel Medium Romàntic,
Sitges

Visió lateral del saló de la Societat Recreativo-Cultural Colom (quadre souvenir)
1966
Mixta sobre tela
Col·lecció Francesc Parcerisas

Sala 3

Arrencant cebes
c. 2001
Ceres sobre paper
Col·lecció família Ferrer
Enríquez

Bohemi (quadre souvenir)
1966
Acrílic sobre fusta
Hotel Medium Romàntic,
Sitges

Sala 4

La persiana
1975
Oli sobre tela
Museu d'Art de Girona.
Núm. Reg. 137.139. Dipòsit
Generalitat de Catalunya.
Col·lecció Nacional d'Art

Sense títol
c. 1975
Oli sobre tela
Col·lecció particular

Sense títol
c. 1975
Oli sobre tela
Col·lecció Carme Espinet

El tramvia amb buffet
(Retaule del Santet)
1976
Oli sobre tela
Col·lecció Montserrat Bou
Espinosa

Carrer Teulat (Retaule del
Santet)
1976
Oli sobre tela
Col·lecció particular

La camisa (Retaule del
Santet)
1976
Oli sobre tela
Col·lecció particular

L'arràdio (Retaule del
Santet)
1976
Oli sobre tela
Col·lecció Carme
Rei-Granger

*Cartell de l'exposició El
menú a la galeria Matisse
de Barcelona*
1978
Impressió offset
Arxiu Històric del Poble-
nou. Fons Gonçal Sobrer

*La font del Santet (el Man-
neken Pis del Poble Nou)*
2022
Pegot (assemblatge) pintat
Col·lecció particular

Sala 5

Rebosteria avariada
2026
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Torrans de bacallà
2020
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

*Coca de llardons de pasta
fullada*
1978
Assemblatge
Col·lecció de l'artista

Pièce montée en sucre glacé
2026
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Núvol de cotó dolç
2020
Pegot (assemblatge)
Col·lecció Llapispanc

*Lioneses de nata crema i
trufa*
1978
Assemblatge pintat
Col·lecció de l'artista

Dos merengues
2026
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Comandant Pixum
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

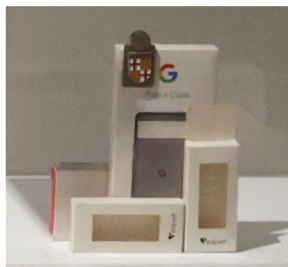

Un batibull
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

La Sagrada Família
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Sala 5

Barcelona
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Teatre Arnau
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Làpida
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Banca Catalana
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Flor de seitó
2025
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

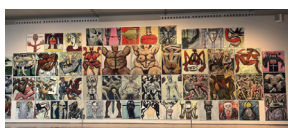

Un pessebre
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

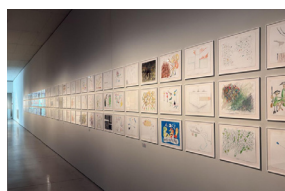
La presó del meu pare
2022
Pegot (assemblatge)
Col·lecció de l'artista

Sala 6

Proposta de retaule per decorar el Temple Expiatori de la Sagrada Família de Barcelona (fragment)
1999–2005
Oli sobre tela

Passadís

Dietari (fragment)
2018–2025
Dibuix aquarel·lat i pegot sobre paper
Col·lecció de l'artista i col·leccions particulars

Per a més informació podeu contactar amb el departament de premsa i comunicació

Neus Pérez Garcia
nperez@fundaciovilacasas.org
T. 93 481 79 85
M. 616 997 941

Usuari: premsa
Contrasenya: premsa2026

FUNDACIÓ VILA CASAS

www.fundaciovilacasas.com

ESPAIS
VoLART
BARCELONA

Espais Volart

Ausiàs Marc, 20-22
08010 Barcelona
+34 93 481 79 85
volart@fundaciovilacasas.com

CAN
FRAMIS
BARCELONA

Museu Can Framis

Roc Boronat, 116-126
08018 Barcelona
+34 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Museu Can Mario

Plaça Can Mario, 7
17200 Palafrugell (Girona)
+34 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

PALAU
SOLTERRA
TORROELLA

Museu Palau Solterra

Església, 10
17257 Torroella de Montgrí (Girona)
+34 972 761 976
palausolterra@fundaciovilacasas.com